

Del 20 de març del 2024 — fins al 8 de setembre del 2024

Textos de sala
Versió Lectura Fàcil

SUBÚRBIA

LA CONSTRUCCIÓ DEL SOMNI AMERICÀ

CCCB

Aquest document inclou els textos de l'exposició
Està escrit segons les pautes de Lectura Fàcil
per facilitar-ne la comprensió.

Adaptació a Lectura Fàcil: Lucía Burbano i Laia Vidal (Associació Lectura Fàcil)
Maquetació: Carme Guiral

Sumari

Benvinguts a Subúrbia	5
1. La planificació d'un somni	7
1.1. La utopia burgesa	
Les primeres comunitats tancades.....	9
1.2. La democratització del somni	
Cases per a tothom.....	11
1.3. L'imperi del motor	
Les autopistes de la llibertat.....	13
2. El <i>boom</i> de Subúrbia	14
2.1. Promocions massives	
Edificació en sèrie.....	16
2.2. La suburbanització de la imaginació	
El <i>boom</i> editorial, cinematogràfic i televisiu.....	18
2.3. El color del paradís	
Només per a blancs.....	20
2.4. Reines de la llar	
L'esfera de la dona.....	22
2.5. Un reporter als afores	
Bill Owens, les contradiccions de la classe mitjana	24
3. El malson residencial	26
3.1. Atomúrbia	
Refugis al pati del darrere.....	27
3.2. Distúrbia	
Nou gòtic americà.....	29
3.3. L'infern de les McMansions	
L'atròfia del somni americà.....	31

4. Postsubúrbia?	33
4.1. El nou <i>melting pot</i> (barreja de cultures)	
L'era de la diversitat	35
4.2. Hipstúrbia	
Nous models, noves generacions	37
4.3. A les ruïnes del suburbi	
Estats Units d'Amazon	38
4.4. Panoràmica final	
La petjada de la ciutat dispersa	39
5. La dispersió arriba a casa	41
5.1. Les torres de cap de setmana	
Primeres urbanitzacions a l'era del 600	42
5.2. L'explosió de la casa adossada	
Una urbanització regional dispersa	43
5.3. La Catalunya suburbana avui i demà	
Anatomia d'un territori per reconèixer	44

Benvinguts a Subúrbia

L'estil de vida americà ha venut molt bé
la seva idea d'urbanisme ideal:
cases unifamiliars amb gespa, garatge i piscina,
espaiades entre si.

Un model urbà d'expansió urbana
que en anglès s'anomena *sprawl*.

És el lloc perfecte per a les famílies
perquè combina els avantatges de viure al camp
amb les comoditats de la ciutat.

Des de la dècada del 1990,
la majoria dels nord-americans viuen així
i és un model urbà que continua en expansió.

Aquest model d'urbanisme té, però, alguns aspectes negatius.
Per exemple, el centre de la ciutat queda molt lluny
i això provoca que la gent hagi d'agafar el cotxe.
De fet, els Estats Units són el segon país del món
que més contamina, després de la Xina.

També ha rebut crítiques per ser un model classista
que crea desigualtats socials i econòmiques.
Agrupa persones de la mateixa classe social
i deixa de banda aquelles
que econòmicament no s'ho poden permetre.

Aquest ideal o somni americà
continua sent molt atractiu,
sobretot després de la pandèmia de la covid-19.
Aquests barris residencials han sortit a moltes pel·lícules,
sèries de televisió, publicitat, llibres, art i cultura.

A Europa, aquest model és molt diferent del de les nostres ciutats. Per això ens sembla fascinant i estrany a la vegada. Però cada vegada hi ha més famílies europees que viuen en urbanitzacions als afores de les ciutats, a la recerca del seu somni.

La història d'aquest urbanisme dispers nord-americà representa el millor i el pitjor d'un model que ha fascinat artistes de diferents disciplines.

Greg Stimac

Chandler, Arizona, from the Mowing the Lawn portfolio, 2006

Fotografia

Museum of Contemporary Photography, Columbia College, Chicago

La planificació d'un somni

Els primers colons van arribar a Amèrica del nord al segle XVII (17) des d'Anglaterra, a bord del vaixell Mayflower. I ells ja somiaven amb una casa i un tros de terra.

A principis del segle XIX (19), van aparèixer nous mitjans de transport. Aquests van permetre fer desplaçaments diaris que abans eren impossibles, i les famílies poc a poc es van començar a instal·lar fora de les ciutats.

El primer nou mitjà de transport que va aparèixer va ser el ferrocarril de vapor, i després el tramvia elèctric. Més tard va arribar l'automòbil, i el país es va transformar: es comencen a construir autopistes per connectar els diferents estats.

Així ho mostren les obres del pintor Carl Rakeman (1878-1965), que va treballar a l'Oficina de Carreteres Públiques del govern americà.

Cadascun d'aquests mitjans de transport va crear ciutats i barris diferents quant a urbanisme, arquitectura, ubicació geogràfica i social. Però tots ells tenien en comú que es van crear al voltant de les carreteres i les vies del tren.

Aquesta expansió va ser possible
per l'aliança entre promotors i companyies de transport.
El govern també hi va ajudar
introduint algunes idees sobre la necessitat de ser propietari.

Per exemple, el president Franklin D. Roosevelt
va dir el 1942: «un país de propietaris,
de persones que tenen una participació real
en la seva pròpia terra, és inconquerible».

1.1. La utopia burgesa

Les primeres comunitats tancades

Al segle XIX (19), les classes altes dels Estats Units tenien una idea romàntica sobre la natura.

Els desagradaven les grans ciutats que van sorgir durant la revolució industrial.

Afirmaven que eren les responsables de mals com la sobrepoblació, les epidèmies, els incendis, la delinqüència, les turbulències polítiques i de tota mena de temptacions perverses.

Aquesta classe social va ser la primera que va anar a viure fora de les ciutats i es traslladava cada dia en tren des de casa fins a la feina, a la ciutat.

Aquests desplaçaments van crear una nova paraula el 1843, *mobilitat pendular* (en anglès «commuters»), per descriure aquesta mobilitat en tren des del suburbi a la ciutat.

Quan tornaven a casa els esperava la dona, considerada «l'àngel de la llar».

Les cases fora de la ciutat eren d'estils arquitectònics diversos.
Els jardins s'inspiraven en els d'Anglaterra
i les comunitats on vivien eren tancades.
A vegades, estaven construïdes
al voltant d'un club de camp exclusiu.

Aquest model privatitzava la natura
i així ells podien gaudir d'una pau espiritual.
Era un privilegi només a l'abast de poques persones.

Però era una imatge que es mostrava molt a les revistes
i als llibres de l'època,
i que provocava admiració i enveja de la resta de la societat.

Currier & Ives

Sunnyside on the Hudson, 1856-1871

Litografia

Library of Congress

1.2. La democratització del somni

Cases per a tothom

Amb l'arribada del tramvia,
les classes obreres i les més modestes
també van poder anar a viure fora de les ciutats.

Es creen noves zones residencials
dissenyades segons el seu estatus econòmic:
amb cases totes iguals, prefabricades
i que es venien per correu.

Aquests suburbis es van desenvolupar
al voltant de les línies del tramvia
i tenien forma de quadrícula.
No eren, però, tan bonics
com els suburbis de les classes altes.

Els promotors immobiliaris van guanyar importància
i la casa unifamiliar es va convertir
en un assumpte d'estat, de país.

Un exemple és la campanya «Own Your Own Home»,
«Sigueu propietaris del vostre habitatge»,
creada pel Departament de Treball el 1917,
l'any de la Revolució Russa.

El futur president dels Estats Units, Herbert Hoover, va escriure que «mantenir un alt percentatge de propietaris individuals» era una prioritat per al país.

Així, a la dècada del 1920 es va produir una gran demanda immobiliària que potser va ser l'antecedent de la Gran Depressió.

The New Look
in **HOMES**
for 1950
as presented by
ALADDIN DESIGNERS
in the NEW
ALADDIN CATALOG
for 1950

"JUST LIKE
THE PICTURE
IN OUR
ALADDIN
CATALOG"

ALADDIN READI-CUT HOUSES ARE NOT PREFABRICATED

The Aladdin Company Bay City Michigan

1

Catàleg de l'empresa Aladdin de venda de cases per correu
Cortesia Historic New England

1.3. L'imperi del motor

Les autopistes de la llibertat

Entre els anys 1908 i 1927, l'empresa Ford va vendre més de 15 milions del cotxe Ford T. Aquesta popularitat va provocar que el govern federal decretés la llei Federal Aid Road el 1916 per construir carreteres.

El govern també va aprovar les primeres lleis de zonificació que dividien la ciutat en diferents àrees segons si l'ús dels immobles era comercial, industrial o residencial.

El 1926, el Tribunal Suprem va aprovar diferenciar entre zones reservades per construir cases unifamiliars i d'altres per als edificis de pisos, que no estaven ben vistos.

La indústria de l'automòbil, doncs, creixia, a la vegada que creixien els barris fora de la ciutat. El 1942 es va formar un grup integrat per 240 membres del sector automobilístic, conegut com a The Road Gang. Van pressionar el govern del president Dwight D. Eisenhower perquè aprovés la llei Federal Aid Highway Act (1956).

La llei consistia en construir una gran xarxa de 78.465 quilòmetres d'autopistes que connectava els diferents estats, i de benzineres, restaurants de carretera, motels barats i barris residencials.

Va ser l'obra pública més gran de la història dels Estats Units.

2. El *boom* de Subúrbia

Amb el final de la Segona Guerra Mundial, l'any 1945,
els soldats van tornar a casa
amb moltes ganes de formar una família
i viure a la casa dels seus somnis.

I molts ho van poder aconseguir
gràcies al finançament de l'Associació de Veterans.
Va ser el naixement dels suburbis massius.

Després de la guerra, va succeir un altre fenomen,
l'anomenat *baby-boom*,
el naixement massiu de nens i nenes
que van sumar 29 milions de nous habitants
en només 10 anys.

Ja no es construïen pisos de lloguer a la ciutat
sinó 11 milions de cases unifamiliars
que portaven tots els electrodomèstics incorporats.
El més destacat era el televisor,
on les famílies es veien reflectides en programes
que idealitzaven el seu estil de vida.

Tots els residents dels suburbis
s'assemblaven molt.
Tenien la mateixa edat, havien lluitat a la guerra,
tenien hipoteques per pagar la casa
i la mateixa sensació de no pertànyer enlloc
i d'haver de començar de zero.

Els mitjans de comunicació, el cinema i la literatura
es van fer ressò d'aquest estil de vida idealitzat.

Les dones esperaven que els marits
tornessin a casa de la feina
amb una copa d'alcohol a la mà.

Els nens circulaven en bicicleta
i s'organitzaven barbacoes els diumenges.

2.1. Promocions massives

Edificació en sèrie

Les comunitats planificades, o suburbis, més importants i populars van ser Levittown a la costa est, Lakewood a l'oest i Park Forest a l'àrea de Chicago.

Totes es van construir per acollir les noves famílies dels soldats que tornaven de la guerra.

El 1948, el constructor William Levitt va arribar a bastir 30 cases unifamiliars per dia. Utilitzava peces manufacturades, com a les cases prefabricades, i tècniques del treball en cadena emprades a l'empresa de l'automòbil Ford.

L'atractivitat de l'oferta era insuperable. Pel preu d'un pis de lloguer a la ciutat, els exsoldats podien comprar una casa amb jardí, amb una hipoteca a 30 anys sense interessos.

El suburbi de Lakewood es va desenvolupar més lentament, però va arribar a ser el més gran de la postguerra. En 17.500 petites parcel·les de terreny vivien 80.000 persones.

El suburbi de Park Forest es va convertir en un exemple de com els soldats van canviar el seu uniforme de guerra pel vestit gris de l'oficina.

Vista aèria de Levittown, 1949
Cortesia Levittown Public Library

2.2. La suburbanització de la imaginació

El *boom* editorial, cinematogràfic i televisiu

Aquest canvi radical en l'estil de vida americà també va arribar a la cultura.

A la televisió, les famílies eren protagonistes de les comèdies que explicaven la seva vida quotidiana.

Els grans estudis de cinema van crear decorats que imitaven els carrers dels suburbis i que encara s'utilitzen a moltes pel·lícules i sèries.

També es van publicar llibres relacionats amb la vida dels suburbis.

A la dècada del 1920, *Babbitt*, de Sinclair Lewis (1885-1951), descrivia el model d'home de classe mitjana.

A partir del 1950, cada cop més escriptors ambientaven els llibres en cases amb grans finestres amb vistes situades en carrers tranquils sense sortida.

MARCH 27, 1964

ATLANTIC EDITION

TIME

NEWSMAGAZINE

AUTHOR
JOHN CHEEVER

VOL. 63 NO. 13
ALGERIA . . . \$1.50
AUSTRIA . . . \$1.50
BELGIUM . . . \$1.50
BRITISH ISLES . . . \$1.50
BRITISH POS. . . \$1.50
CONGO . . . \$1.50
CYPRUS . . . \$1.50
DENMARK . . . \$1.50

EAST AFRICA . . . \$1.50
EGYPT . . . \$1.50
FINLAND/FIN. ISLAND . . . \$1.50
FRANCE & FRENCH UNION . . . \$1.50
GERMANY . . . \$1.50
GHANA . . . \$1.50

GREECE . . . \$1.50
ISLAND . . . \$1.50
IRAQ . . . \$1.50
IRELAND . . . \$1.50
ISRAEL . . . \$1.50
ITALY . . . \$1.50

JORDAN . . . \$1.50
KUWAIT . . . \$1.50
LIBANON . . . \$1.50
LIBYA . . . \$1.50
MALTA . . . \$1.50
MOROCCO . . . \$1.50

NETHERLANDS . . . \$1.50
NIGERIA . . . \$1.50
NORWAY . . . \$1.50
POLAND . . . \$1.50
PORTUGAL & POSS. POS. . . \$1.50
RHODESIA . . . \$1.50
SAUDI ARABIA . . . \$1.50

SPAIN . . . \$1.50
SOUTH AFRICA . . . \$1.50
SWEDEN . . . \$1.50
SWITZERLAND . . . \$1.50
SYRIA . . . \$1.50
TURKEY . . . \$1.50
U.S. ARMED FORCES . . . \$1.50

(REG. U.S. PAT. OFF.)

19

2.3. El color del paradís

Només per a blancs

Als soldats afroamericans que van tornar a casa
un cop acabada la Segona Guerra Mundial
no se'ls va concedir els mateixos préstecs hipotecaris
que als soldats blancs.

Ni els promotors immobiliaris, ni els veïns,
preocupats pel valor de les seves propietats,
els van donar la benvinguda
al seu exclusiu paradís residencial.

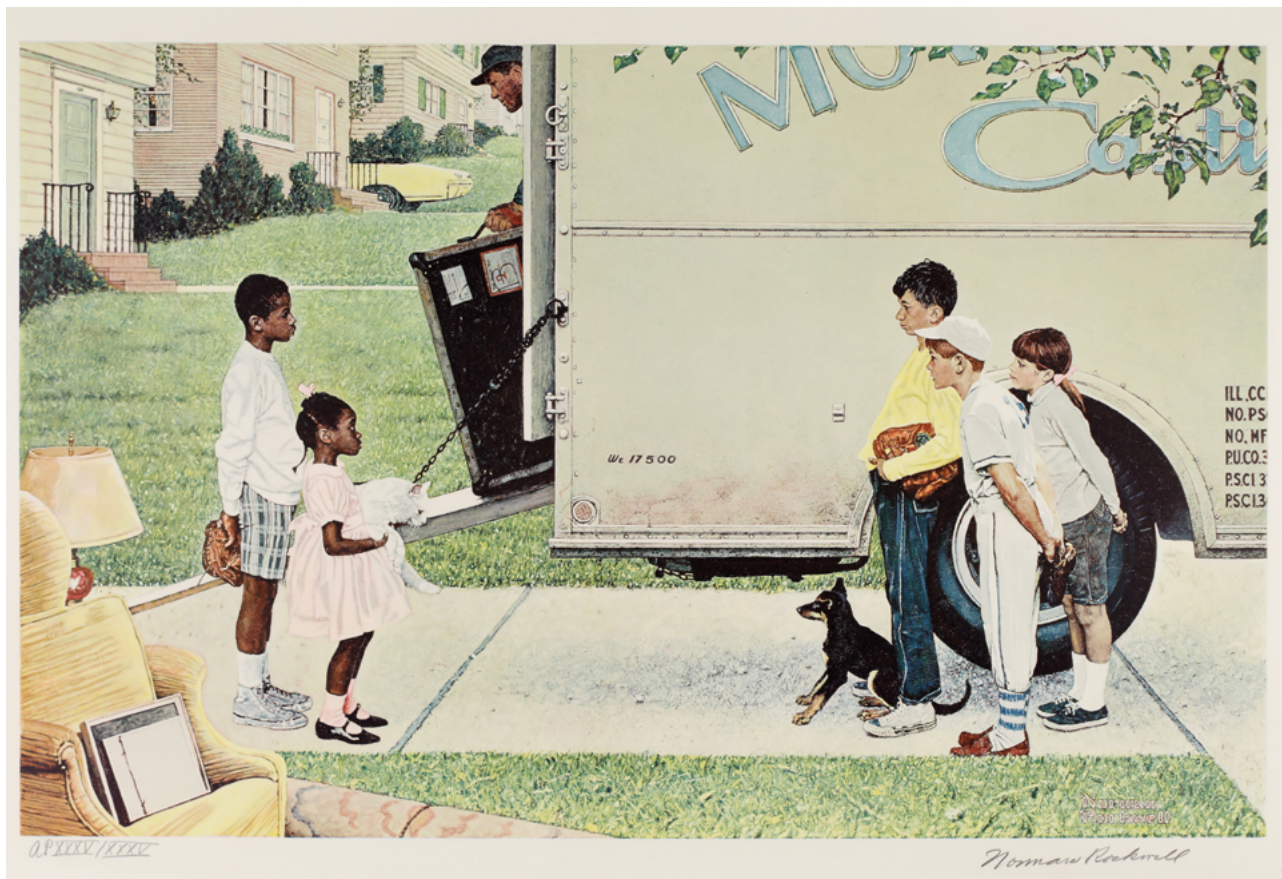
En canvi, es van veure obligats a viure en guetos,
barris marginals i massificats,
on no hi havia inversions públiques o privades.

Amb l'excusa de la «renovació urbana»,
centrada en la construcció d'autopistes,
molts d'aquests barris van ser destruïts.

El dret a un habitatge digne
va ser una de les demandes
de la lluita pels drets civils dels anys 1960.

El 1968, una setmana després
de l'assassinat de Martin Luther King,
la Cambra de Representants
va aprovar la Fair Housing Act.

Aquesta llei la va signar el president Lyndon B. Johnson
i posava fi a la discriminació
per motius de raça, religió o origen
en el lloguer o la venda de béns immobles.

Norman Rockwell

New Kids in the Neighborhood, 1967

Litografia

Norman Rockwell Museum Collection

2.4. Reines de la llar

L'esfera de la dona

A la dècada del 1950,
moltes dones universitàries que vivien als suburbis
es van sentir atrapades a casa
allunyades del centre i envoltades d'electrodomèstics.
Eren el símbol del consumisme
i la bonança econòmica de l'època.

Al llibre *La mística de la feminitat* (1963),
l'activista i feminista Betty Friedan (1921-2006)
va descriure com se sentien aquestes dones.
El llibre va ser tot un èxit: va guanyar el premi Pulitzer de literatura,
i va vendre més d'un milió de còpies.

Va descriure el sentiment de frustració d'aquestes dones
com «el problema que no té nom».
El símptomes eren ansietat, neurosi, insomni,
alcoholisme i fins i tot el suïcidi.

L'escriptor Ira Levin (1929-2007)
va publicar 10 anys després *The Stepford Wives*,
on dòcils robots amb aparença de dones
substitueixen les mestresses de casa
d'un suburbi adinerat de Connecticut.
Una metàfora brutal i una crítica encertada
que va ser un èxit de vendes.

Mural d'anuncis publicitaris d'electrodomèstics
publicats a diferents revistes nord-americanes,
anys 1947-1962

2.5. Un reporter als afores

Bill Owens, les contradiccions de la classe mitjana

El llibre *Suburbia*, publicat l'any 1972, mostra 127 fotografies en blanc i negre del fotògraf Bill Owens.

Owens va retratar els seus veïns i amics de la zona residencial de Califòrnia on encara viu. *Suburbia* s'ha convertit en un llibre icònic.

Bill Owens era conegut per les seves fotografies de les protestes contra la guerra del Vietnam o del concert de música d'Altamont, on van morir 4 persones.

Va anar a viure a un suburbi amb la seva família on va detectar petites contradiccions en aquest estil de vida i les va documentar amb la seva càmera.

El seu treball es troba entre l'estil dels «nous documentalistes» dels anys 1960, com Diane Arbus o Garry Winogrand, i la visió irònica i postmoderna que encara havia d'arribar.

El 2007, va tornar a fotografiar els voltants del suburbi de Hayward, al comtat d'Alameda, a Califòrnia. Aquesta vegada ho va fer en color.

Aquestes fotografies es van publicar en un llibre recopilatori, que va incloure el conte *Un premi per a cada jugador* del llibre *Dies temibles*, de l'escriptora A. M. Homes.

El conte explica amb ironia com una família es reparteix la llista de la compra i competeixen entre ells en un centre comercial gegantí.

Bill Owens

Suburbia, Cul de sac, Pleseanton, California, 1972

Gelatina de plata

Bill Owens Archive, Milano

3. El malson residencial

La idea del suburbi com un indret segur, saludable i alegre
es va convertir, a poc a poc,
en un malson ple de pors, terrors i paranoies.

En el moviment artístic del gòtic americà
la casa, sovint encantada,
era un lloc on passaven coses horribles,
i on el mal creixia entre els secrets familiars.

Amb les cases d'aparença idèntica,
va néixer un nou gènere literari i cinematogràfic,
anomenat «gòtic suburbà».
A diferència del gòtic tradicional,
les cases ja no s'ubicaven a la regió de Nova Anglaterra,
sinó a qualsevol lloc del país.
El mal no venia de dins de la família sinó de fora,
sota l'aparença de normalitat esplendorosa.

3.1. Atomúrbia

Refugis al pati del darrere

Als suburbis també se sentia la por
a un atac amb la bomba atòmica.
«Atomúrbia» és el nom d'un projecte delirant
del sociòleg William Ogburn,
publicat a la revista *Life* el 1947.

En cas de produir-se una guerra nuclear,
aquest projecte proposava dispersar
tota la població dels Estats Units per tot el país
i reubicar 20 milions de persones en comunitats.
El cost d'aquesta solució era de 5.000 milions de dòlars.

Ningú no s'ho va prendre gaire seriosament,
però el 6 d'octubre de 1961,
quan el president J. F. Kennedy va demanar a les famílies
que es protegissin d'un possible atac nuclear,
va incrementar la demanda per crear refugis econòmics casolans.

Tot i que avui sabem que no eren gaire efectius,
es van preparar refugis a milers de soterranis
i als patis del darrere de les cases,
per poder resistir un atac nuclear.

És difícil saber quants refugis es van construir perquè no calia demanar un permís. Es construïen en secret, per no haver de compartir aquest espai limitat amb els veïns.

Look, 5 desembre de 1961
The Great Fall-Out Shelter Panic
Biblioteca de Catalunya, Barcelona

3.2. Distúrbia

Nou gòtic americà

L'any 1960 els psicòlegs Richard i Katherine Gordon van publicar el llibre *The Split-Level Trap*.

En ell van crear la paraula *disturbia* per definir les ansietats de les persones que vivien als suburbis.

Aquestes pors han estat protagonistes d'històries de ficció i de la vida real i s'han incrementat en les últimes dècades.

El concepte d'una casa de nit, on la foscor representa una amenaça, ha esdevingut gairebé una obsessió per a molts fotògrafs i artistes americans.

L'aïllament dels suburbis i la por a què assassins en sèrie o lladres entrin a les cases explica en part la passió exagerada dels nord-americans per les armes de foc, un dret aprovat per la Segona Esmena de la Constitució.

El deteriorament del paisatge dels suburbis
també ajuda que creixi la sensació d'inseguretat.
Des de la crisi del 2008,
el nivell de pobresa és més elevat als suburbis
que als centres urbans massificats.

Gabriele Galimberti

Joel, Lynne, Paige and Joshua (44, 43, 5 and 11 years old) – central Texas, 2021

Impressió digital

Cortesia de l'artista

3.3. L'infern de les McMansions

L'atròfia del somni americà

La societat americana premia l'èxit i l'ambició,
i això, en arquitectura, vol dir tenir una gran casa.

A principis dels anys 80, amb Ronald Reagan com a president,
es comencen a construir grans cases unifamiliars
de construcció barata i grans decoracions,
anomenades «McMansions».

Les cases unifamiliars eren cada cop més grans.
Al 1950, la mitjana eren 74 m²,
i al 1990, ja eren 195 m²
fins arribar als 230 m² als darrers anys.
Viure en una casa cada cop més gran
formava part de complir el somni americà.

A la dècada del 2000,
van arribar a la seva màxima popularitat
i van superar els 1.500 m².

Al web McMansion Hell,
la crítica d'arquitectura Kate Wagner
analitza els aspectes més cridaners d'aquestes cases.
Ho fa amb un to irònic, però divertit,
sobre com els seus propietaris en volen presumir.

Angela Strassheim

Untitled (Elsa). Sèrie Left Behind, 2005

Cortesia de l'artista

4. Postsubúrbia?

Fa més de 30 anys que s'anuncia el final dels suburbis perquè no és un model sostenible.

Però 8 de cada 10 nord-americans hi viuen, i les cases unifamiliars representen el 75 % de totes les zones residencials.

Només un 7 % de la població viu en àrees urbanes amb distàncies que es poden recórrer a peu.

La llei tampoc permet convertir les àrees residencials en zones d'ús mixt: construir-hi equipaments, oficines, que és el que s'hauria de fer per reduir els desplaçaments en cotxe.

Les desigualtats socioeconòmiques són més evidents als suburbis de les ciutats americanes.

No obstant això, la postal dels feliços anys 1950 encara està molt present en la societat.

A la campanya de les eleccions del 2020, el llavors president Donald Trump es va convertir en el defensor del somni de la vida suburbana.

Es va adreçar a les mestresses de casa
per assegurar que les protegiria
de la «invasió» de residents amb pocs ingressos
que podien devaluar les seves propietats
i convertir el seu somni en un malson.

Però Donald Trump no va tenir en compte
que la majoria de les dones que són mares
treballen fora de casa.

I tampoc que els suburbis s'havien diversificat
i ja no eren tan tradicionalment conservadors.
Una errada que molt probablement va provocar
que no tornés a ser elegit president.

4.1. El nou *melting pot* (barreja de cultures)

L'era de la diversitat

L'any 2044, els Estats Units seran un país de moltes minories.

La suma de persones hispanes, afroamericanes, asiàtiques i d'altres minories superarà la majoria de persones blanques de l'actualitat.

A partir de la dècada del 1980, els blancs ja no eren majoria als barris residencials. Les minories, sobretot dels afroamericans, es van començar a mudar a aquests suburbis on fins ara els havia estat prohibit viure.

Els blancs van decidir marxar cap a suburbis més allunyats (*exurb*), en l'anomenada *white flight* (migració blanca).

El suburbi de Ferguson, a Saint Louis, conegut per la mort del jove Michael Brown el 2014, havia estat completament **WASP**, acrònim en anglès de «blanc, anglosaxó i protestant». Però els afroamericans de classe mitjana van començar a conviure amb els blancs més pobres.

Es van desenvolupar comunitats pròsperes amb majoria asiàtica, com Monterey Park, també coneguda com el «Beverly Hills xinès». O els suburbis afroamericans d'Atlanta, ciutat coneguda com «la Meca Negra del Sud».

Tots dos suburbis s'han fet molt populars per les fotògrafes Jessica Chou i Sheila Pree Bright.

Jessica Chou

*L'equip de dansa de l'escola Mark Keppel
a la Competició Nacional de Dansa Miss Dance Drill de 2019.*

Impressió digital

Cortesia de l'artista

4.2. Hipstúrbia

Nous models, noves generacions

A partir de la dècada del 1990,
la preocupació pel medi ambient
va crear moviments com el Nou Urbanisme
o el Creixement Intel·ligent.

Van utilitzar els suburbis
com un laboratori d'idees
per canviar aquest model urbanístic.
Van proposar zones residencials amb més serveis,
per disminuir la dependència del cotxe
i fomentar els desplaçaments a peu o amb bicicleta.

Exemples de Nou Urbanisme són Seaside, a Florida,
i Huntington Beach, al sud de Los Angeles.
Huntington Beach era un antic suburbi de l'època dels tramvies
fundat el 1909 pel magnat Henry Huntington,
el propietari de la Pacific Electric Railway,
una companyia de tramvies elèctrics.

Per a les noves generacions,
aquest suburbi representa el somni americà.
Un paradís per a surfistes,
de culte al cos i cultura alternativa,
tal com mostren els treballs fotogràfics
dels artistes Ed i Deanna Templeton,
en el llibre de fotografies *Contemporary Suburbium*.

4.3. A les ruïnes del suburbi Estats Units d'Amazon

A mesura que la companyia Amazon creix, els grans centres comercials s'abandonen per transformar-se en espais amb un ús més divers o en magatzems de la mateixa Amazon.

A la dècada del 1950, els grans centres comercials van substituir el comerç tradicional ubicat al carrer major, van privatitzar l'espai públic dels suburbis i van ser el punt de trobada de les famílies.

Amb la seva desaparició, queden poques alternatives per a la socialització, més enllà de les xarxes socials digitals.

Al mateix temps, ni el comerç en línia, ni l'increment del teletreball han aconseguit reduir l'ús del cotxe, ni tampoc la despesa energètica que suposa viure en ciutats disperses. Això amenaça el medi ambient.

Thomas Doyle
Bend, 2018
Tècnica mixta
Cortesia de l'artista

4.4. Panoràmica final

La petjada de la ciutat dispersa

Quan els arquitectes Robert Venturi i Denise Scott Brown van publicar un llibre sobre l'arquitectura popular de Las Vegas l'any 1971, la ciutat tenia una mica més de 270.000 habitants. Es calcula que l'any 2025 en tindrà més de 3 milions.

Des del cel podem veure millor la creixent petjada de l'urbanisme dispers en el vast territori nord-americà.

El projecte Overview, de Benjamin Grant, mostra una sèrie d'imatges des de l'aire que permeten veure i analitzar les diverses formes de suburbanització.

Per exemple, dels suburbis tradicionals com Llewellyn Park o Levittown, ara completament envoltats d'extensions urbanes, o les sofisticades urbanitzacions de Florida que creen formes geomètriques a la superfície de la Terra.

O de les enormes autopistes plenes de cotxes que van de casa a la feina, dels grans centres comercials a punt de desaparèixer, dels parcs empresarials gegants...

O de l'església gegant de la New Birth Missionary Baptist Church, a Geòrgia, molt important per a la comunitat afroamericana, amb capacitat per acollir 12.000 feligresos per setmana.

Benjamin Grant

Berwyn, Illinois, 2023

Impressió digital

Imatges creades per Overview, imatges d'origen © Nearmap

5. La dispersió arriba a casa

A Catalunya, l'estudi sobre urbanisme s'ha centrat en el creixement de les grans ciutats i en les diferències que existeixen entre una Catalunya urbana i barcelonina i una Catalunya «interior», que encara anomenem «camp».

Però arreu de Catalunya trobem urbanitzacions disperses, que van començar a créixer a meitat del segle xx (20) amb l'ús més estès del cotxe i sota la influència de l'estil de vida nord-americà. Aquestes urbanitzacions barregen l'estil dels suburbis americans i les tradicions locals, i han donat lloc a expressions com «la caseta i l'hortet».

L'evolució dels primers barris suburbans catalans fins a l'actual urbanització no ha estat igual a tot el territori i és un model que encara s'ha de descobrir.

5.1. Les torres de cap de setmana

Primeres urbanitzacions a l'era del 600

Els primers suburbis catalans van ser les urbanitzacions destinades a les segones residències, construïdes entre la dècada del 1960 i la meitat del 1970.

El context urbanístic era el desenvolupisme franquista, que volia impulsar l'economia, i el creixement de la població a les grans ciutats.

Els primers exemples són les torres per passar el cap de setmana en contacte amb la natura o l'agricultura.

Es van construir al voltant d'unes ciutats cada vegada més denses.

Oferien una combinació entre la ciutat i el camp, idealitzada pels anuncis i la publicitat.

Pere Torné Esquius

El balanci, 1913

Oli sobre tela

Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona

5.2. L'explosió de la casa adossada

Una urbanització regional dispersa

A la dècada del 1980, moltes urbanitzacions es van convertir en primeres residències i es van construir moltes cases unifamiliars cada vegada més lluny, al voltant de les ciutats de mida mitjana.

La casa adossada va ser un producte immobiliari nou que va aparèixer a la costa, a la muntanya, al camp i entre les ciutats, un procés d'urbanització mai vist.

També es van multiplicar els centres comercials, les sales multicinema i els polígons industrials. Un univers suburbà idèntic a tot arreu que representa una versió salvatge de la «urbanalització».

Christopher Willan
Sant Quirze del Vallès, 2023

5.3. La Catalunya suburbana avui i demà

Anatomia d'un territori per reconèixer

És irònic que la urbanització dispersa
acusés la ciutat industrial de finals del segle XIX (19)
de ser la responsable de la crisi ambiental.

Avui, aquest model és el causant
de diferents impactes ambientals negatius:
el consum excessiu de sòl i d'aigua,
la divisió dels espais a l'aire lliure
o les emissions provocades
per l'ús constant del cotxe.

Els riscos que provoca el canvi climàtic
recomanen un urbanisme diferent
que redueixi aquests impactes negatius.

Altres problemes que provoca
són l'empobriment i la simplificació d'uns espais públics
dissenyats per les necessitats del cotxe,
que generen aïllament social
i la falta de diversitat
que caracteritzen la ciutat i la vida urbana.

Blanca Munt
Alerta Mira-Sol, 2023
Impressió digital
Cortesia de l'artista

Una coproducció de:

El CCCB és un consorci:

**Diputació
Barcelona**

**Ajuntament
de Barcelona**

Amb el finançament de:

**Barcelona
Capital Cultural
i Científica**

I la col·laboració de:

Més informació

cccb.org

[#suburbiaaccbb](https://twitter.com/suburbiaaccbb)

CCCB. Montalegre, 5. 08001 Barcelona